

Symud cynhyrchion pysgodfeydd neu folysgiaid dwygragennog o Brydain Fawr a gwledydd y tu allan i'r Undeb Ewropeaidd i Ogledd Iwerddon

Sut i symud neu fewnforio cynhyrchion pysgodfeydd neu folysgiaid dwygragennog i'w bwyta gan bobl o Brydain Fawr neu wledydd y tu allan i'r Undeb Ewropeaidd (UE) i Ogledd Iwerddon. Os ydych yn symud nwyddau o dan Gynllun Symud Nwyddau Manwerthu Gogledd Iwerddon, gweler y dudalen we ar [sut i gofrestru a selio llwythi ar GOV.UK](#). Mae'r canllawiau canlynol ond yn ymwneud â symudiadau i Gogledd Iwerddon sydd y tu allan i gwmpas Cynllun Symud Nwyddau Manwerthu Gogledd Iwerddon.

Mae 'cynhyrchion pysgodfeydd' yn golygu pob anifail d?r y môr neu dd?r croyw (ac eithrio molysgiaid dwygragennog byw, echinodermau byw, tiwnigau byw a boldroediaid (*gastropods*) morol byw, a mamaliaid, ymlusgiaid a brogaod) p'un a ydyn nhw'n wyllt neu'n rhai sy'n cael eu ffermio ac yn cynnwys pob ffurf fwyfadwy, pysgod cyfan neu rannau a chynhyrchion anifeiliaid o'r fath.

Mae 'molysgiaid dwygragennog' yn golygu molysgiaid dwygragennog (*lamellibranch*) sy'n bwydo drwy hidlo. Mae creaduriaid sy'n bwydo drwy hidlo mewn perygl o amlyncu bacteria a biotocsinau peryglus. Oherwydd y risg hwn, dim ond o ardaloedd cynhyrchu cymeradwy y gellir cynaeafu'r rhywogaethau hyn yn fasnachol. Mae'r ardaloedd hyn yn cael eu monitro i sicrhau eu bod yn bodloni [safonau deddfwriaethol](#).

Symud cynhyrchion o Brydain Fawr a gwledydd cymeradwy y tu allan i'r UE i Ogledd Iwerddon

Rhaid i gynhyrchion a gaiff eu symud i Ogledd Iwerddon fodloni'r amodau canlynol:

- rhaid iddynt ddeillio o wlad gymeradwy tu allan i'r UE
- rhaid iddynt gynnwys ardystiad iechyd allforio wedi'i lofnodi'n briodol
- rhaid iddynt ddeillio o [sefydliadau cynhyrchion pysgodfeydd sydd wedi'u cymeradwyo gan yr UE](#) neu ardaloedd cynhyrchu molysgiaid dwygragennog cymeradwy
- rhaid iddynt ddod i mewn i'r UE drwy Bwynt Mynediad lle y cynhelir gwiriadau milfeddygol/hylendid gan Arolygydd Pysgod Swyddogol
- rhaid rhoi gwybod am bob llwyth (consignment) ymlaen llaw i'r Pwynt Mynediad cyn iddo gyrraedd
- rhaid iddynt fodloni'r amodau iechyd y cyhoedd ar gyfer cynhyrchu cynhyrchion pysgodfeydd a molysgiaid dwygragennog a'u rhoi ar y farchnad sydd wedi'u nodi yn Rheoliad (CE) Rhif 852/2004 a Rheoliad (CE) 853/2004

Caniateir i rai gwledydd cymeradwy sydd y tu allan i'r UE allforio un ai cynhyrchion pysgodfeydd neu folysgiaid dwygragennog yn unig. Gallwch chi wirio o dan ba gategori y mae eich cynnyrch yn dod yn Rheoliad [2021/405](#).

Mae Prydain Fawr wedi'i rhestru gan yr UE fel trydydd gwlad gymeradwy.

Gofynion i symud llwyth

Cofrestru ar TRACES NT

I symud pysgod i Ogledd Iwerddon, mae angen i chi gofrestru ar TRACES NT, sef plattfform ar-lein yr UE a ddefnyddir wrth fewnforio rhai cynhyrchion gan gynnwys bwyd sy'n dod o anifeiliaid a bwyd penodol nad yw'n dod o anifeiliaid. Mae gan DAERA [ganllawiau ar sut i gofrestru ar TRACES NT](#).

Rhoi gwybod ymlaen llaw am gynhyrchion yn cyrraedd

Mae angen i chi roi gwybod ymlaen llaw bod cynhyrchion pysgodfeydd neu folysgiaid dwygragennog yn cyrraedd Gogledd Iwerddon gan ddefnyddio Dogfen Mynediad Iechyd Cyffredin (CHED-P) ar Traces NT. Rhaid gwneud hyn o leiaf 24 awr cyn iddynt gyrraedd. Bydd rhai Pwyntiau Mynediad yn caniatáu pedair awr o rybudd oherwydd oes silff byr cynhyrchion pysgodfeydd neu folysgiaid dwygragennog byw. Ewch ati i ymgynghori â'r cynghorau lleol sy'n cynnal y gwiriadau i gael rhagor o wybodaeth.

Mae gan DAERA [ganllawiau ar gwblhau CHED-P](#).

Tystysgrif iechyd

Mae angen i chi ddarparu tystysgrif iechyd allforio, ac eithrio ar gyfer glanio pysgod ffres yn uniongyrchol ym mhorthladdoedd Gogledd Iwerddon o gychod pysgota â baner y DU. Mae gan gynhyrchion pysgodfeydd a molysgiaid dwygragennog wahanol Dystygrifau Iechyd Allforio.

Tystysgrif ddal

Efallai y bydd angen i chi ddarparu tystysgrif ddal (rhagor o fanylion isod o dan [pysgota anghyfreithlon](#)), ond nid ar gyfer molysgiaid dwygragennog byw.

Rheolaethau ar y pwynt mynediad yng Ngogledd Iwerddon o Brydain Fawr a gwledydd y tu allan i'r UE

Er mwyn symud pysgod a chynhyrchion pysgodfeydd a molysgiaid dwygragennog byw i Ogledd Iwerddon, dylai'r llwyth fynd i mewn trwy Bwynt Mynediad yng Ngogledd Iwerddon, lle bydd Arolygydd Pysgod Swyddogol yn cynnal unrhyw wiriadau angenrheidiol.

Mae gan DAERA [fanylion llawn Pwyntiau Mynediad Gogledd Iwerddon](#) gan gynnwys lleoliad, arwyddion cyfeiriad a'r hyn a ddisgwyllir wrth gyrraedd.

Gwiriadau dogfennol

Bydd gwiriadau dogfennol yn cael eu cynnal ar y pwynt mynediad i Ogledd Iwerddon. Er mwyn osgoi oedi, mae'n hanfodol bod yr holl ddogfennau angenrheidiol yn gyflawn, yn gywir ac yn cael eu cyflwyno o fewn yr amserlenni hysbysu. Bydd y cyfnod cyn-hysbysu 24 awr yn caniatáu amser i staff Pwyntiau Mynediad godi unrhyw wallau gyda masnachwyr a sicrhau taith mor gyflym â phosibl trwy'r Pwynt Mynediad.

Cynnal gwiriadau hunaniaeth (ID) a gwiriadau ffisegol

Gwiriad hunaniaeth

Archwiliad gweledol yw hwn i sicrhau bod y dogfennau sy'n cyd-fynd â'r llwyth bwyd yn cyd-fynd â'r labelu a chynnwys y llwyth. Mae'r holl gynhyrchion pysgodfeydd a'r molysgiaid dwygragenog yn destun gwiriad hunaniaeth, mewn rhai achosion gall hyn fod yn wiriad sêl swyddogol yn unig. Bydd staff mewn Pwyntiau Mynediad yn gwirio i sicrhau bod y sefydliad a'r wlad wreiddiol a restrir ar y labelu ill dau wedi'u cymeradwyo i'w mewnfario i'r UE. Os ydych chi'n defnyddio sêl swyddogol, cofiwch [gynnwys manylion yn eich CHED-P](#).

Gwiriad ffisegol

Gall gwiriad ffisegol ar fwyd gynnwys gwiriadau ar:

- y dull cludo
- deunydd pecynnu
- labelu
- tymheredd
- addasrwydd y cynnyrch

Gellir samplu ar gyfer dadansoddi a phrofi labordy yn unol â'r Cynllun Monitro Cenedlaethol ac unrhyw wiriad arall sy'n angenrheidiol i wirio cydymffurfiaeth â chyfraith bwyd. Dewisir cynhyrchion pysgodfeydd a molysgiaid dwygragenog i'w harchwilio'n ffisegol ar gyfraddau a sefydlwyd yn [Rheoliad 2019/2129](#).

Mae [darpariaethau ychwanegol ar gyfer gweithredu Rheolaethau Swyddogol mwy Cadarn](#). Mae hyn yn caniatáu gwiriadau ychwanegol (fel samplu) ar gyfer cynhyrchion sydd wedi methu'n ddifrifol yn flaenorol (er enghraifft – presenoldeb gweddillion milfeddygol mewn berdys (*shrimp*) a ffermir) neu'n agored i arferion twyllodrus. Yn ogystal, mae mesurau diogelu penodol ar gyfer cynhyrchion pysgodfeydd penodol o rai gwledydd. Er enghraifft, mae angen tystysgrifau prawf a gofynion cyfradd samplu 50% ar gynhyrchion pysgodfeydd a ffermir o India.

Marciau adnabod

Rhaid i lwythi o gynhyrchion pysgodfeydd a molysgiaid dwygragenog arddangos marc adnabod yn unol â [gofynion rheoliadol](#), sy'n berthnasol i'r mwyafrif o gynhyrchion sy'n dod o anifeiliaid.

Cyfrifoldeb busnesau bwyd yng Ngogledd Iwerddon yw sicrhau nad yw eu cynhyrchion yn peri risg iechyd i'r cyhoedd. Bydd gweithredwr y busnes bwyd yn y man cyrraedd (y safle bwyd yng Ngogledd Iwerddon), yn ôl ei ddisgresiwn ei hun, yn cynnal system o'i wiriadau ei hun o dan gynllun Dadansoddi Peryglon a Phwyntiau Rheoli Critigol (HACCP) wedi'i ddiffinio ymlaen llaw er mwyn bodloni safonau hylendid gofynnol.

Gallwch chi ddod o hyd i ragor o wybodaeth yn ein [Canllawiau ar farciau iechyd ac adnabod](#).

Pysgota anghyfreithlon

Mae symud pysgod i Ogledd Iwerddon o Brydain Fawr a gwledydd y tu allan i'r UE yn ddarostyngedig i ofynion sy'n ymwneud â [Physgota anghyfreithlon, pysgota heb ei adrodd a physgota heb ei reoleiddio](#) (IUU).

Mae angen ardystiad (tystysgrif ddal wedi'i dilysu) ar y symudiadau hyn sy'n nodi pryd y cafodd y pysgod eu dal a bod y llong yn gweithredu'n gyfreithlon.

Efallai y bydd angen tystysgrif ddal a dogfennaeth IUU arall i gyd-fynd â physgod y bwriedir eu bwyta gan bobl, lle:

- rydych chi'n symud pysgod o Brydain Fawr i Ogledd Iwerddon yn uniongyrchol
- mae pysgod a laniwyd ym mhorthladdoedd Prydain Fawr (gan gynnwys Ynys Manaw) gan longau â baner Gogledd Iwerddon yn cael eu symud i Ogledd Iwerddon wedi hynny
- mae pysgod sy'n dod o longau â baner Prydain Fawr a laniwyd ym mhorthladdoedd Prydain Fawr yn cael eu symud gennych chi fel y masnachwr i Ogledd Iwerddon
- rydych chi'n symud cynhyrchion pysgod i Brydain Fawr ac mae rhyw fath o brosesu/storio wedi'i gwblhau ym Mhrydain Fawr cyn eu symud ymlaen i Ogledd Iwerddon (efallai y bydd yn rhaid i chi ddarparu manylion i gwblhau'r wybodaeth dystysgrif ddal berthnasol ar gyfer masnachwr Prydain Fawr)

Nid oes angen tystysgrif dal allforio arnoch os ydych chi'n symud unrhyw un o'r canlynol:

- pysgod a physgod cregyn a ffermir
- pysgod d?r croyw neu bysgod cregyn d?r croyw
- pysgod mân (*fish fry*) neu larfa
- rhai molysgiaid (gan gynnwys cregyn gleision, cocos, wystrys a chregyn bylchog)

Gweler y rhestr lawn o gynhyrchion sydd [wedi'u heithrio o'r diffiniad o 'gynhyrchion pysgodfeydd'](#).

I gael rhagor o wybodaeth, darllenwch y canllawiau [Create a UK catch certificate](#).

Dogfen storio ar gyfer pysgod sy'n cael eu storio ond nid eu prosesu mewn safle ym Mhrydain Fawr

Os ydych chi'n symud pysgod o Brydain Fawr i Ogledd Iwerddon, ar gyfer unrhyw bysgod sy'n dod o wlad arall sydd wedi'u storio ym Mhrydain Fawr am 24 awr neu fwy, ond heb eu prosesu mewn unrhyw ffordd, bydd angen i chi [greu dogfen storio](#). Rhaid i chi gadw copi o'r dystysgrif ddal o'r llwyth gwreiddiol gyda'r ddogfen storio.

Datganiad prosesu – ar gyfer pysgod a brosesir ym Mhrydain Fawr

Os ydych chi'n symud pysgod o Brydain Fawr i Ogledd Iwerddon, ar gyfer unrhyw bysgod sy'n dod o wlad arall sydd wedi'u prosesu ym Mhrydain Fawr, bydd angen i chi [greu datganiad prosesu](#). Rhaid i chi gadw copi o'r dystysgrif ddal o'r llwyth gwreiddiol gyda'r datganiad prosesu.

Mewnforio cregyn bylchog (*scallops*) o'r Unol Daleithiau

Dim ond o Dalaith Washington a Massachusetts y caniateir mewnforio molysgiaid dwygragenog, echinodermau, tiwnigogion a boldroediaid morol byw, rhai wedi'u rhewi neu rai wedi'u prosesu i'w bwyta gan bobl o'r Unol Daleithiau.

Fodd bynnag, gall gweithredwyr busnesau bwyd fewnforio'r cyhyr atynnwr (*adductor muscle*) o gregyn bylchog (*pectinidae/scallops*) nad ydynt yn dod o ddyframaeth, ond mae'n rhaid ei wahanu'n gyfan gwbl o'r ymasgaroedd (*viscera*) a'r gonadau (*gonads*).

Cyfnod addasu i fasnachwyr awdurdodedig sy'n symud bwyd o Brydain Fawr i Ogledd Iwerddon

Mae'r trefniadau diweddaraf ar y Cynllun ar gyfer Symudiadau Awdurdodedig i Ogledd Iwerddon (STAMNI), ar gyfer masnachwyr awdurdodedig fel archfarchnadoedd a'u cyflenwyr dibynadwy, i'w gweld ar wefan DAERA fel [Canllawiau Manwl i Fasnachwyr Awdurdodedig](#).